

NOUL STANDARD DE RAPORTARE FINANCIARĂ „CONTRACTE DE ASIGURARE” ȘI IMPACTUL ACESTUIA ASUPRA SISTEMELOR FINANCIARE

Lina ȘIȘCANU,
drd, lector, Universitatea de Stat din Moldova

ABSTRACT: International practices have implemented new approaches to accounting for insurance contracts in order to ensure the harmonization of international financial reporting. This information gives a basis for users of financial statements to assess the effect that insurance contracts have on the entity's financial position, financial performance and cash flows.

CUVINTE CHEIE: *Contabilitate, contracte de asigurare, IFRS 17.*

Piața serviciilor de asigurare constituie un sector al economiei ce prezintă particularități specifice. Caracterul specific al acestui sector a determinat adaptarea practicilor de gestiune aplicate de asigurători cu scopul de a întruni concomitent așteptările acționarilor și cerințele regulatorii impuse sectorului de asigurări.

La momentul actual pot fi întâlnite mai multe practici general acceptate de evidență contabilă și raportare financiară în sectorul de asigurări, care diferă între ele în dependență de jurisdicții sau produsele de asigurare practicate. Aceste diferențe creează impedimente în capacitatea investitorilor și analiștilor de a înțelege și compara situația financiară, performanța și riscurile asigurătorilor.

Pentru a racorda evidența produselor de asigurare la principiile enunțate în Cadrul general de raportare financiară în cadrul companiilor care aplică IFRS, IASB a emis în mai 2017 un nou standard contabil internațional privind contractele de asigurare *IFRS 17 Contracte de asigurare*, acesta constituind etapa finală a proiectului aferent contractelor de asigurare lansat în anul 1997. Standardul vine cu principii noi care modifică fundamental contabilitatea tuturor entităților care emit contracte de asigurare și contracte investiționale cu caracteristici de participare discreționară. Noul standard substituie *IFRS 4 Contracte de asigurare*, care a fost emis în anul 2004 ca o etapă intermediară în contextul implementării IFRS în sectorul de asigurări, și care vizează dezvăluirea informației și nu prevede modul de evaluare a contractelor de asigurare.

IFRS 17 are ca obiective de a introduce un model unic de evidență contabilă pentru toate tipurile de contracte de asigurare, care să ofere informații actualizate cu privire la obligațiile, riscurile și performanța contractelor de asigurare; a spori transparența informațiilor financiare raportate de companiile de asigurări, fapt ce va oferi investitorilor și analiștilor mai multă încredere în industria de asigurări; și de a alinia maximal posibil contabilitatea asigurărilor cu contabilitatea generală a altor industrii care aplică IFRS. [4]

Modificările cheie ale IFRS 17 față de standardul existent constau în prescrierea metodei de evaluare a obligațiilor de asigurare, și, momentul și modul de recunoaștere a veniturilor.

Astfel, o entitate trebuie să recunoască contractele de asigurare pe care le emite la cea mai recentă dată dintre (a) începutul perioadei de asigurare; (b) data scadenței primei tranșe aferente primei de asigurare; și (c) atunci când contractele devin oneroase. [4]

În momentul când entitatea recunoaște contractele de asigurare, aceasta trebuie să le evalueze aplicând *Modelul general* de evaluare prevăzut de standard, sau, în cazul când îi este permis, poate aplica *Abordarea de alocare a primei (PAA)* – care reprezintă o simplificare a unor abordări prevăzute de modelul general.

Modelul general prevede că o entitate trebuie să evalueze un grup de contracte la valoarea totală a fluxurilor de numerar contractuale (FCF) și a marjei contractuale de servicii (CSM). FCF cuprinde

estimarea fluxurilor de numerar viitoare, o ajustare pentru valoarea în timp a banilor și a riscurilor financiare asociate fluxurilor de numerar viitoare, și o ajustare de risc pentru riscul non-financiar. Reieșind din faptul că IFRS 17 indică doar principiile care trebuie respectate, și nu prevede metode prescrise pentru calcularea componentelor obligațiilor contractuale, este de așteptat ca majoritatea companiilor europene să utilizeze abordări similare cu Cea mai bună estimare a obligațiilor conform Solvency II. [1]

Marja contractuală de servicii (CSM) reprezintă remunerarea asigurătorului pentru prestarea serviciilor de asigurare, și care constituie principala provocare în ceea ce privește evaluarea obligațiilor aferente contractelor de asigurare, întrucât este un concept nou. Valoarea CSM se calculează la recunoașterea contractului de asigurare și care ulterior este eliberată pe durata de acoperire a contractului într-un mod sistematic, care reflectă cel mai bine transferul rămas al serviciilor furnizate în cadrul contractului. Prin această abordare profitul este recunoscut uniform pe întreaga durată a contractului. CSM nu poate avea valori negative, întrucât pierderile din contractele neprofitabile sunt înregistrate imediat în contul de profit sau pierderi.

Abordarea de alocare a primei (PAA) este o alternativă opțională de evaluare a modelului general aferentă contractelor pentru care nu se așteaptă modificări semnificative ale estimărilor înainte de întâmplarea daunelor și care au o perioadă de acoperire de aproximativ un an sau mai puțin. Evaluarea prin prisma PAA este un calcul simplificat, bazat pe abordarea rezervei de prime necâștigate, dar care nu poate fi aplicat evaluării obligațiilor aferente daunelor întâmplante, care rămân a fi evaluate conform modelului general. De asemenea, în cadrul aplicării PAA, o entitate poate alege să recunoască orice flux de numerar legat de achiziția contractelor de asigurare drept cheltuială atunci când suportă aceste costuri, cu condiția că perioada de acoperire a contractului la recunoașterea inițială nu depășește un an, sau să le integreze în evaluările conform PAA. [1]

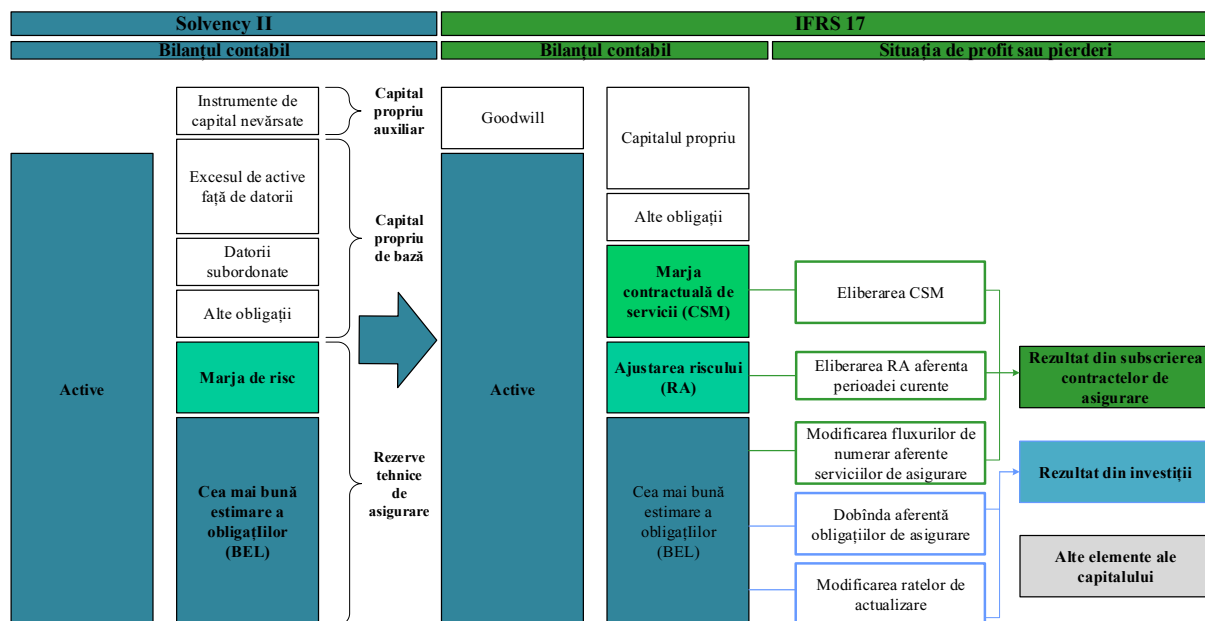
La fiecare dată de raportare, societățile de asigurări sunt obligate să actualizeze fluxurile de numerar, pentru a reflecta mai bine schimbările în obligațiile și riscurile asumate conform contractelor de asigurare, folosind estimări actuale care sunt în concordanță cu informațiile relevante de pe piață.

În contextul modificărilor cheie propuse de IFRS 17 se numără și noile cerințe de prezentare și dezvăluire, care prevăd că o societate de asigurări trebuie să dezvăluie informații calitative și cantitative cu privire la (a) sumele recunoscute în situațiile sale financiare care rezultă din contractele de asigurare; (b) politicile și ipotezele semnificative și modificările acestora; și (c) natura și amploarea riscurilor care decurg din contractele de asigurare. Aceasta are ca efect sporirea cerințelor aferente conținutului, calității și structurii datelor colectate de entitate din cadrul sistemelor de raportare financiară. În plus, modificările aduse conținutului și dezvăluirilor situațiilor financiare vor afecta structura planului de conturi contabile și modul de aplicare a conturilor contabile, fapt de care trebuie să se țină cont în perioada de tranziție la IFRS 17 și de raportare paralelă conform IFRS 4, și, în raportările prudentiale conform Solvency II sau a reglementărilor locale. [4]

Deși există multe asemănări între noul standard de asigurare și cadrul prudencial Solvency II, obiectivele lor sunt diferite. IFRS 17 se concentrează asupra intereselor acționarilor (profitul), în timp ce Solvency II este orientat spre protejarea asiguraților (suficiența și adecvarea capitalului). Cu toate că nu există o cerință de armonizare a prevederilor cadrului prudencial și a celui financiar, este rațional ca asigurătorii să adopte o abordare coordonată pentru aplicarea simultană a ambelor cadre de raportare, ținând cont de suprapunerile semnificative ale cerințelor de evaluare, raportare și dezvăluire.

Din figura de mai jos se observă că fluxul profiturilor viitoare în situația de profit sau pierderi depinde de metodele utilizate pentru calcularea CSM, ajustării riscului, și pentru estimarea obligațiilor aferente contractelor de asigurare, fapt ce solicită ca modelele de calcul implicate să fie racordate la politicile entității.

„Compararea situației financiare conform IFRS 17 și Solvency II”

Sursa: „IFRS 17 Insurance Contracts. Breakfast Briefing Series Launch event”, Deloitte [2]

Prin prisma modificărilor propuse de IFRS 17 se așteaptă că se va schimba nu numai modul în care sunt prezentate conturile, ci și mărimea profitului și a capitalurilor proprii ale societăților de asigurare. În scopul de a face față noilor cerințe contabile, companiile vor trebui să efectueze analize de impact și să înceapă să dezvolte sisteme și modele actuariale corespunzătoare specificului activității companiei. Sunt necesare actualizări ale sistemelor contabile pentru a produce noul format al situației privind poziția financiară și situației de profit sau pierderi.

În continuare sunt prezentate principalele modificări aduse bilanțului contabil actual care vor fi implementate odată cu aplicarea IFRS 17.

„Principalele modificări ale bilanțului conform IFRS 17 comparativ cu IFRS 4”

IFRS 17 vs IFRS 4			
Bilanțul contabil			
la 31 decembrie 2016	2016	2015	Ref
Active			
Imobilizări corporale	xxx	xxx	
Goodwill	xxx	xxx	
Imobilizări necorporale din achiziția portofoliilor de asigurare	xxx	xxx	5
Investiții în entități asociate	xxx	xxx	
Active financiare	xxx	xxx	
Active de reasigurare	xxx	xxx	2
Impozit pe venit amânat	xxx	xxx	
Cheltuieli de achiziție amânate	xxx	xxx	3
Creanțe comerciale și alte active	xxx	xxx	4
Numerar și echivalente de numerar	xxx	xxx	
Total active	xxx	xxx	

- Obligațiile aferente contractelor de asigurare** – se va modifica valoarea acestora, întrucât se vor modifica principiile fundamentale de evaluare;
- Partea de reasigurare din obligațiile contractuale** – valoarea acestora se va modifica în direcția noilor principii fundamentale de evaluare a obligațiilor contractuale;
- Cheltuielile de achiziție amânate** – vor fi excluse integral;

„Principalele modificări ale bilanțului conform IFRS 17 comparativ cu IFRS 4” (continuare)

Capital propriu			
Acțiuni ordinare	xxx	xxx	
Acțiuni preferențiale	xxx	xxx	
Prime de capital	xxx	xxx	
Profit nerepartizat	xxx	xxx	6
Total capital propriu	xxx	xxx	
Datorii			
Obligații brute aferente contractelor de asigurare	xxx	xxx	1
Datorii financiare	xxx	xxx	
Impozit pe venit	xxx	xxx	
Alte datorii	xxx	xxx	4
Total datorii	xxx	xxx	
Total Capital propriu și datorii	xxx	xxx	

Sursa: „IFRS 17 Insurance Contracts. Breakfast Briefing Series Launch event”, Deloitte [2]

Principalele modificări aduse de IFRS 17 situației de profit sau pierderi reies din modificarea conceptului de formare a venitului din asigurări, acesta din urmă devenind mult mai amplu prin încorporarea mai multor componente (vezi diagrama de mai sus).

„Modificările situației de profit sau pierderi conform IFRS 17 comparativ cu IFRS 4”

IFRS 17 vs IFRS 4			
Situația de profit sau pierderi			
pentru anul încheiat la 31 decembrie 2016	2016	2015	Ref
Venituri			
Prime brute subscrise	xxx	xxx	1
Prime transmise în reasigurare	xxx	xxx	1
Modificarea rezervelor de prime, nete de reasigurare	xxx	xxx	1
Prime câștigate, nete de reasigurare	xxx	xxx	
Venit net din investiții	xxx	xxx	
Alte venituri	xxx	xxx	
Total venituri	xxx	xxx	
Cheltuieli			
Despăgubiri de asigurare achitate, nete de reasigurare	xxx	xxx	2
Modificări nete în obligațiile de asigurare	xxx	xxx	2
Cheltuieli aferente contractelor de asigurare investiționale	xxx	xxx	2
Cheltuieli cu comisioanele	xxx	xxx	3
Cheltuieli operaționale nete	xxx	xxx	
Costuri de finanțare	xxx	xxx	4
Total cheltuieli	xxx	xxx	
Profit sau pierdere înainte de impozitare aferente activității de bază	xxx	xxx	
Impozit pe venit	xxx	xxx	
Profit sau pierdere pentru anul financiar	xxx	xxx	

Sursa: „IFRS 17 Insurance Contracts. Breakfast Briefing Series Launch event”, Deloitte [2]

- Alte active/datorii** – nu vor mai include intrări și ieșiri de numerar aferente primelor viitoare;
- Imobilizările necorporale** aferente profiturilor viitoare vor fi amânate ca parte componentă a CSM;
- Profitul nerepartizat** se va modifica datorită:
  - Aplicării retroactive a standardului la tranziție;
  - Formarea diferită a profitului.

- Primele brute subscrise** – sunt substituite de Venituri din asigurare, care sunt formate din:
  - Eliberarea CSM
  - +/- Modificări în ajustarea riscului
  - + Fluxurile de numerar nete așteptate
- Despăgubiri de asigurare achitate, și modificarea obligațiilor de asigurare** - vor include fluxul net de numerar efectiv, și modificări ale principiilor fundamentale de evaluare
- Cheltuieli de achiziție:**
  - Cheltuielile atribuibile incluse în BEL
  - Cheltuielile ne-atribuibile recunoscute imediat în contul de profit sau pierderi
- Costuri de finanțare:**
  - Returnarea actualizărilor inițiale – un cost atribuit fiecărei perioade în baza ratelor de actualizare inițiale
  - Rate de actualizare noi – opțiune de a include aceste modificări în profit sau pierderi sau în alte elemente de capital.

Conducerea de top și părțile interesate vor trebui să țină cont de impactul pe care noul standard îl va avea asupra profiturilor companiei, cât și de aspectele ce țin de alegerea metodelor utilizate în evaluarea obligațiilor, întrucât acestea vor afecta modul în care profiturile viitoare vor fi eliberate în timp, care, la rândul lor vor avea impact asupra procesului de luare a deciziilor.

IFRS 17 va influența nu doar domeniile financiar, actuarial și de dezvoltare a sistemelor din cadrul societăților de asigurare, ci și designul și distribuția produselor de asigurare, politicile de stimulare și de remunerare a intermediarilor, metodologii de bugetare și prognoză, tratamentul fiscal, etc. Astfel, pentru asigurarea profitabilității și eficienței sistemelor de gestiune implementate în cadrul societăților de asigurări, este necesar de a alinia sistemele de guvernare și control la noile cerințe de raportare financiară, paralel cu cerințele cadrului prudential. În acest sens, IASB recomandă societăților de asigurări de a utiliza cât mai rațional perioada de tranziție, astfel încât începând cu 1 ianuarie 2021 să fie capabili de a se racorda tuturor cerințelor IFRS 17 astfel încât modele de evaluare adoptate să reflecte cât mai fidel specificul activității entității.

Implementarea cu succes a IFRS 17 presupune nu doar necesitatea ca asigurătorii să efectueze o serie de modificări ale sistemelor de gestiune și control pentru a asigura calitatea și promptitudinea prezentării situațiilor financiare, dar și asigurarea unei comunicări clare și transparente a performanțelor societății pentru a ajuta asigurații și partenerii să înțeleagă mai bine schimbările aduse de noile situații financiare, pentru a îmbunătăți încrederea în societate și a ajuta la atenuarea eventualelor efecte negative asupra prețurilor acțiunilor și a ratingurilor.

Bibliografie:

1. „Get ready for IFRS 17. A fundamental change to the reporting for insurance contracts”, GrantThornton
2. „IFRS 17 Insurance Contracts. Breakfast Briefing Series Launch event”, Deloitte
3. „IFRS 17 Insurance Contracts: Project Summary”, IFRS
4. „IFRS 17 Insurance Contracts”, IFRS
5. „Overview and practical considerations of the new insurance contract standard: IFRS 17”, Milliman
6. „Redefining insurance accounting. Are you prepared for IFRS 17?”, PricewaterhouseCoopers

SECȚIUNEA IV

APORTUL INOVAȚIILOR ÎN CREȘTEREA ECONOMIEI REPUBLICII MOLDOVA